

RIMOKATOLIČKI
KATEKIZAM

S dopuštanjem duhovne oblasti Nadbiskupije Zagrebačke
od 17. III. 1954. broj 3849/1954.

Preštampano
iz »Kruha Nebeskog«
štampanog g. 1948.

IZDALO HRVATSKO KNJIŽEVNO DRUŠTVO SV. ĆIRILA I METODA
ZAGREB 1954

Tisak: Tiskara S. S. J. — Zagreb

KRŠĆANSKI NAUK

I. VJERSKE ISTINE

SPOZNAJA BOGA

Cijela priroda i sav red na svijetu upućuje nas na Stvoritelja neba i zemlje. Sv. Pismo kaže: »Upitaj životinje, i one će te poučiti; i ptice nebeske, i one će ti navijestiti; govori sa zemljom, i ona će ti odgovoriti; i ribe morske pripovijedat će ti. Tko ne zna, da je sve to učinila ruka Gospodnja« (Job 12, 7.).

Ali i nutarnja svijest naše duše, t. j. naša savjest kaže nam jasno, da čovjek ima vječnog Gospodara nad sobom, kojemu će odgovarati za svoja djela.

1. Tko je Bog?

Bog je neizmjereno savršen duh, gospodar neba i zemlje, od koga nam je sve dobro.

Bog je duh, jer ima razum i slobodnu volju, a nema tijela. Bog nije počeo živjeti, niti će prestati živjeti. Bog je vječan.

2. Ima li više nego jedan Bog?

Samo je jedan Bog, a u Bogu su tri osobe: Otac, Sin i Duh Sveti.

Sve tri božanske osobe samo su jedan Bog, jer sve tri imaju jednu te istu božansku narav.

3. Kako se tri božanske osobe zovu jednim imenom?

**Tri božanske osobe zovu se jednim imenom:
Presveto Trojstvo.**

Da vjerujemo u presv. Trojstvo, pokazujemo, kad se križamo, jer onda izgovaramo: »U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.«

Primjena: **Križaj se često, a sveta imena presv. Trojstva izgovaraj pobožno. Često moli i hvalospjev: »Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu; kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.«**

OBJAVA BOŽJA

Što su ljudi trebali znati i vjerovati za svoj spas objavio je Bog u Starom zavjetu po patrijarsima i prorocima, a u Novom zavjetu po svom Sinu Isusu Kristu i po apostolima. Isus je rekao: »Koji bude vjerovao i pokrstio se, spasit će se, a koji ne bude vjerovao, osudit će se.«

4. Zašto smo dužni vjerovati, što je Bog objavio?

Što je Bog objavio, dužni smo vjerovati zato jer je Bog nepogrešivo istinit.

Glavni sadržaj svih istina, koje je Bog objavio po patrijarsima i prorocima, zatim po svom Sinu Isusu Kristu i po apostolima, sabran je ukratko u 12 članaka Vjerovanja apostolskoga. — Što je Bog objavio, došlo je do nas po Sv. Pismu i po usmenoj predaji. Sve, što je Bog objavio, uče nas poglavari Katoličke Crkve.

Vjerovanje apostolsko:

»Vjerujem u Boga, Oca svemogućega, Stvo-

ritelja neba i zemlje. I u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega, koji je začet po Duhu Svetom, rođen od Marije Djevice, mučen pod Poncijem Pilatom, raspet, umro i pokopan; sašao nad pakao; treći dan uskrsnuo od mrtvih; uzašao na nebesa, sjedi o desnu Boga Oca Svemogućega; odonud će doći suditi žive i mrtve. Vjerujem u Duha Svetoga, svetu crkvu katoličku, općinstvo svetih, oprostjenje grijeha, uskrsnuće tijela, život vječni. Amen.»

Primjena: Moli svaki dan Vjerovanje apostolsko. U njemu se ukratko nalazi sve ono, što je Bog objavio ljudima i što nam po svojoj Crkvi predlaže vjerovati. Ako što god ne razumiješ, pitaj svećenika. Živi prema propisima vjere. Moli često ovaj uzdah: »Gospodine! Očuvaj nam vjeru!«

BOG, STVORITELJ NEBA I ZEMLJE

Ni jedna kuća na zemlji nije nastala sama od sebe, još manje je mogao nastati sam po sebi cijeli svemir s milijunima nebeskih tjelesa. Bog je stvorio nebo i zemlju.

Ni jedno poduzeće ne bi moglo opstajati bez uprave; željeznički vlakovi na kopnu, parobrodi na moru ne bi mogli udovoljavati svojoj zadaći bez onih, koji njima upravljaju; još manje bi bilo moguće kretanje tolikih nebeskih tjelesa u svemiru samo po sebi, bez upravitelja sviju stvari. Psalmista kliče: »Natapaš gore s visina svojih,, plodom se djela tvojih siti zemlja.

Daješ da raste trava stoci i bilje na korist ljudima. Da izvedeš kruh iz zemlje i vino, da veseli srce čovječje. Gle mora velikog i širokog, po njemu vrve bez broja životinje sitne i velike... da im dadeš hranu na vrijeme... Šalješ duh svoj i postaju, i obnavljaš lice zemlje.« (Ps. 103, 13—30).

5. Zašto zovemo Boga stvoriteljem neba i zemlje?

Boga zovemo stvoriteljem neba i zemlje, jer je on stvorio cijeli svijet, t. j. nebo i zemlju i sve, što je na njima.

Da svijet ne propadne, Bog ga uzdržava i upravlja njime.

Bog uzdržava svijet znači: Bog čini, da svijet stoji, dokle je njemu drago.

Bog upravlja svijetom znači: Bog skrbi za sve stvorenje, a osobito za nas.

6. Zašto skrbi Bog osobito za nas ljude?

Za nas ljude skrbi Bog osobito zato, što hoće da ga priznamo za svoga Oca i Gospodara, da izvršimo njegove zapovijedi i tako dođemo k njemu u nebo.

Božja briga za cijeli svijet zove se providnost Božja.

Primjena: Mnoga zla u svijetu dolaze od pokvarene ljudske volje, a ne od Boga. Ako te stigne kakva nevolja, ne mrljaj na Boga, već nastoj, da se popraviš. Pouzdaj se u providnost Božju. Sv. Pismo kaže: »Onima, koji ljube Boga, sve zajedno pomaže

na dobro.« Ne zdvajaj u nesreći, već se predaj u ruke Božje i često izgovaraj uzdah: »Budi volja tvoja.«

A N Đ E L I

Bog je stvorio na nebu nebrojeno mnogo anđela. To je nevidljivi svijet. Anđeli su čisti dusi, pa imaju samo dušu, a nemaju tijela.

U početku svi su anđeli bili dobri i sretni. Bili su i sveti, jer su imali posvećujuću milost. No mnogi su se od njih odmetnuli od Boga, jer su htjeli da budu njemu jednaki. I zametne se u nebu velika borba. Arkandeo Mihael i drugi dobri anđeli borili su se protiv zlih anđela, i ovi su bili bačeni u pakao.

Dobre anđele nagradio je Bog vječnim blaženstvom. Sv. Pavao uči, da se anđeli razlikuju po stupnjevima slave i službe. Sv. Pismo spominje devet zborova anđeoskih; to su: serafini, kerubini, prijestolja, gospodstva, sile, vlasti, poglavarstva, arkandeli i anđeli.

Sv. Pismo kaže: »Anđelima svojim zapovjedi za tebe, da te čuvaju na svim putovima tvojima.« (Ps. 90, 11).

7. Kako nas pomažu dobri anđeli?

Dobri anđeli pomažu nas tako, da nam čuvaju dušu i tijelo, mole za nas i opominju nas na dobro. Zato se zovu anđeli čuvari.

Svetkovinu svetih anđela čuvara slavi Crkva 2. listopada. Napose ona štuje sv. Mihaela (29. rujna), sv. Gabrijela (24. ožujka) i sv. Rafaela (24. listopada).

Anđeli, koji su se odmetnuli od Boga, zovu se **đavoli ili zli dusi**. Oni nas napastuju od zlobe i za-

visti, da nas navedu na grijeh i rinu u vječnu propast.

8. Kako ćemo se braniti od napasti zlih duhova?

Od napasti zlih duhova branit ćemo se tako, da se molimo Bogu, i da napasti na grijeh od sebe postojano odbijamo.

Sv. Crkva zabranjuje tako zvano spiritiziranje ili zazivanje duhova. Teško griješi, tko zove duhove, pa ih ispituje, da sazna štogod od njih.

Primjena: Štuj svoga anđela čuvara i zazivaj ga u pomoć u svim potrebama duše i tijela. Napose štuj sv. Mihaela, sv. Gabriela i sv. Rafaela!

Napasti nečistoga duha odlučno odbijaj od sebe. Sv. Petar apostol nas upozorava: »Budite trijezni i bdijte, jer protivnik vaš đavao, kao rlićući lav obilazi, tražeći koga da proguta. Njemu se oprite čvrsti vjerom.« (I Petr. 5, 8).

ČOVJEK JE NAJODLIČNIJI STVOR

Nakon što je Bog stvorio nebo i zemlju i svu njihovu ljepotu i ukras, reče: »Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju, da upravlja ribama morskim i pticama nebeskim i zvijerima i svom zemljom i svime, što gmiže, što se miče po zemlji. I stvori Bog čovjeka na sliku i priliku svoju, na sliku Božju stvori ga, muža i ženu stvori ih (1. Mojs. 1, 26—27). I načini Gospodin Bog čovjeka od gliba zemaljskoga i udahnu mu u lice duh života i posta čovjek biće živo« (1. Mojs. 2, 7).

U Svetom Pismu čitamo i o ljepim duševnim daro-

vima, što ih je Bog dao ljudima: Dao im je razum... i napunio ih znanjem razumnosti. Dao im je poznanje duha, srce im je napunio osjećajem; ukazao im je, što je zlo i dobro. On im je nadodao i nauk, i dao im je zakon života kao baštinu. (Crkvn. 17, 1—10).

Povrh toga dao je prvim ljudima i svoju vrhunaravnu milost. Prvi ljudi, Adam i Eva, bili su djeca Božja i dobili su pravo na nebo.

9. Kako je Bog stvorio prvoga čovjeka?

Bog je načinio od zemlje tijelo i udahnuo mu dušu. Tako je postao čovjek živ.

10. Od čega se sastoji čovjek?

Čovjek se sastoji od tijela i duše, po kojoj je sličan Bogu.

11. Umre li duša, kada tijelo umre?

Ne; duša ne umre nikada. Duša je besmrtna.

12. Što je duša?

Duša je besmrtni duh, stvoren na sliku i priliku Božju, bez kojega ne bismo mogli ni misliti ni živjeti.

13. Koji je najljepši dar, što ga je Bog dao prvim ljudima?

Najljepši dar, što ga je Bog dao prvim ljudima, jest posvećujuća milost; po njoj su postali djeca Božja i baštinici kraljevstva nebeskoga.

Primjena: Najveća je prednost čovjeka pred životinjom, što ima razum i slobodnu volju; što ima besmrtnu dušu, koja je slična Bogu, pa može svoga Stvoritelja spoznati i ljubiti.

Po milosti posvećujućoj čovjek je dijete Božje i baštinik nebeskog kraljevstva. U tome nadvisuje čovjek sve ostale stvorove na zemlji; u tome je sreća njegova, što je slika Božja, dijete Božje i posinak Božji. Cijeni taj božanski dar!

Milost posvećujuću dobivamo u sakramentu krsta; a ako smo kršteni, u sakramentu pokore.

ISTOČNI GRIJEH

Bog je namjestio prvoga čovjeka u raj zemaljski i rekao mu: »Od svakoga drveta u raj u jedi, ali s drveta znanja dobra i zla ne jedi; jer u koji dan budeš jeo s njega, postat ćeš smrtan.« (I. Mojs. 2, 17).

Prvi ljudi nisu držali Božju zapovijed, nego su jeli zabranjeno voće i tako su teško sagriješili. Prvi su ljudi grijehom izgubili djetinjstvo Božje i pravo na nebo ne samo za sebe, nego i za cijelo svoje potomstvo; i da se Bog nije smilovao na ljude, ni jedan se čovjek ne bi mogao spasiti.

14. Što je Bog zapovjedio prvim ljudima?

Bog je zapovjedio prvim ljudima, da ne jedu voće s drveta u sredini raja.

15. Jesu li prvi ljudi držali Božju zapovijed?

Prvi ljudi nisu držali Božju zapovijed, nego su jeli zabranjeno voće i tako su teško sagriješili.

16. Kako ih je Bog kaznio?

Bog ih je istjerao iz raja zemaljskoga, te su se morali mnogo mučiti i napokon umrijeti.

17. Što su izgubili prvi ljudi, kad su sagriješili?

Kad su prvi ljudi sagriješili, izgubili su posvećujuću milost, djetinjstvo Božje i pravo na nebo.

18. Da li je prvi grijeh naškodilo samo Adamu i Evi?

Prvi grijeh nije naškodilo samo Adamu i Evi, nego i svim ljudima.

Svim ljudima naškodilo je prvi grijeh tako, što ističe od Adama i Eve i prelazi na sve ljude zajedno s kaznom; zato se svi ljudi rađaju u tom grijehu.

19. Kako se zove grijeh, u kojem se svi ljudi rađaju?

Grijeh, u kojem se svi ljudi rađaju, zove se istočni grijeh.

Istočni grijeh nije prešao jedino na bl. Djevicu Mariju, koja je osobitom milošću Božjom bila uvijek čista od svake ljage grijeha.

20. Da li bi mogao ikoji čovjek s istočnim grijehom doći u nebo?

S istočnim grijehom ne bi nijedan čovjek mogao doći u nebo, da se nije Bog smilovao na ljude i obećao im Spasitelja.

Primjena: Istočni grijeh oprostio nam je Bog na sv. krstu. Tamo smo dobili posvećujuću milost i postali djeca Božja. Pazi, da je teškim grijehom ne izgubiš! Rado se moli bezgrješnoj Djevici.

Čovječanstvo stižu mnoge nevolje, a napokon dolazi

i smrt, kojoj nitko ne može izbjeći. Sve su to posljedice istočnoga grijeha. Kako da se vladaš u tim nevoljama? Snosi ih u duhu pokore, pa će ti i one biti na spas tvoje duše.

ISUS KRIST, SIN BOŽJI

Bog je ljudima obećao Spasitelja, koji će ih izbaviti od grijeha i pribaviti im izgubljenju milost. Ali Spasitelj nije odmah došao, već su ljudi morali prije spoznati, u kakvu su nevolju pali po grijehu, i da ih iz nje nitko ne može izbaviti nego samo Bog. Sv. Pismo veli: »Kad dođe punina vremena, posla Bog Sina svojega, rodena od žene« (Gal. 4, 4). Dolazak Sina Božjega na ovaj svijet navijestio je anđeo Gabrijel. Ovaj dođe u grad Nazaret k Djevici Mariji, koja je bila zaručena za pravednoga muža Josipa. Anđeo je pozdravio Djevicu Mariju riječima: »Zdravo, milosti puna...«, te joj navijestio, da će roditi Sina, kojemu neka nadjene ime Isus. On će biti velik i nazvat će se Sin Svevišnjega. A kad Marija upita Anđela, kako će to biti, reče joj anđeo: »To će biti po Duhu Svetom; zato će se i ono sveto, što ćeš ti roditi, nazvati Sin Božji.« Tada reče Marija: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj.« (Luka I. 26—38).

21. Kako se Bog smilovao na ljude?

Bog se smilovao na ljude tako, da im je obećao i poslao Spasitelja.

22. Tko nas je spasio?

Spasio nas je Isus Krist.

23. Tko je Isus Krist?

Isus Krist je druga božanska osoba, jedino-rođeni Sin Božji, koji je sašao za nas s neba na zemlju i postao čovjekom.

Sin Božji postao je čovjekom po Duhu Svetom.

24. Tko je Majka Isusa Krista, Sina Božjega?

Majka Isusa Krista, Sina Božjega, je blažena Djevica Marija; zato se ona zove i Majka Božja ili Bogorodica.

Tomu, što je Sin Božji postao čovjekom, ima već blizu dvije tisuće godina.

25. Kako zovemo to otajstvo, što je Sin Božji postao čovjekom?

To otajstvo, što je Sin Božji postao čovjekom, zovemo utjelovljenje Sina Božjega.

26. Što vjerujemo o Isusu Kristu?

O Isusu Kristu vjerujemo, da je zajedno pravi Bog i pravi čovjek; Bog je od vijeka, a čovjek je postao u vremenu.

U Isusu Kristu su dakle dvije naravi: božanska, jer je Bog, i čovječja, jer je čovjek.

27. Zašto je Sin Božji postao čovjekom?

Sin Božji postao je čovjekom, da može za nas trpjeti i umrijeti, jer kao Bog nije mogao ni trpjeti ni umrijeti.

Primjena: Isti Isus, kojemu su se klanjali pobožni pastiri i sveta tri kralja u Betlehemu, nalazi se neprestano na oltaru u Presvetom Oltarskom sakramentu. To nam pokazuje vječno svjetlo, koje u crkvi gori pred Svetohraništem. Kad dolaziš i odlaziš

iz crkve, prigni koljeno i tako pozdravi Isusa u Sveto-
hraništu.

Rado misli na Isusa, i primaj ga pobožno u svetoj
Pričesti; a kad si spriječen, raželi ga i zamoli, da dođe
k tebi barem duhovnim načinom (Duhovna pričest).

ISUS KRIST, NAŠ UČITELJ I OTKUPITELJ

Kad je Isusu bilo 30 godina, započeo je javno na-
učavati. Nauku svoju potvrđivao je velikim čudesima.
Za svjedoke i vjesnike svoje nauke izabrao je 12 apo-
stola, a potom još 72 učenika.

Kad su poglavari židovskoga naroda vidjeli, da sve
više ljudi vjeruje u Isusa, odlučili su, da će ga ubiti.
Isus je to znao, ali je ipak dopustio, da se to dogodi,
jer je htio, da svojom mukom i smrću zadovolji
pravdi Božjoj za sve grijeha cijeloga svijeta, i tako
da ljude otkupi od grijeha i vječne propasti.

Dan prije nego li se to zbilo, Isus je na posljednjoj
večeri pretvorio kruh u svoje Tijelo i vino u svoju
Krv, i zapovjedio apostolima, da to čine na njegovu
uspomenu. (Veliki Četvrtak).

Iza toga u noći predao se Isus u ruke svojih nepri-
jatelja. Oni su ga predali Ponciju Pilatu, da ga osudi
na smrt. Nakon izrečene osude odveli su Isusa na go-
ru Kalvariju, gdje su mu ruke i noge pribili na križ.
Umirući reče Isus: »Oče, u ruke tvoje predajem duh
svoj«, prekloni glavu i umre. (Veliki Petak).

28. Što je naučavao Isus?

Isus je naučavao sve ono, što smo mi dužni
vjerovati i činiti, da se spasimo.

29. Zašto je Isus činio čudesa?

Isus je činio čudesa, neka ljudi poznaju, da je on pravi Sin Božji.

30. Koju je vlast dao Isus apostolima na posljednjoj večeri?

Na posljednjoj večeri dao je Isus apostolima vlast, da i oni pretvaraju kruh i vino u Tijelo i Krv njegovu.

31. Tko je Isusa osudio na smrt?

Isusa je osudio na smrt rimski upravitelj židovske zemlje, Poncije Pilat.

32. Što je Isus trpio?

Isus je trpio mnoge i velike muke, a napokon je umro na križu.

33. Zašto je Isus htio trpjeti i umrijeti?

Isus je htio trpjeti i umrijeti, da za naše grijeha zadovolji pravdi Božjoj, da nam opet pribavi izgublenu milost, i tako da nas otkupi i spasi.

Primjena: Crkva preporučuje i odobrava mnoge pobožnosti, koje te sjećaju na muku i smrt Isusovu. Takve su na pr. pobožnost pet rana Isusovih, četrnaest postaja križnoga puta, klanjanje presvetom Oltarskom sakramentu, pobožnost presv. Krvi i presv. Srca Isusova. Sve je te pobožnosti Crkva obdarila velikim oproštenjima. Rado vrši te pobožnosti.

Pogled na raspelo treba da te napuni svetim strahom, da te odvraća od grijeha i potakne na skrušeno

pokajanje za grijeh. Ni jedna kršćanska kuća neka ne bude bez raspela.

PROSLAVA ISUSOVA

Kad se Isusova duša rastala s tijelom, sašla je nad pakao, gdje su bile duše preminulih pravednika, jer je nebo zbog grijeha bilo zatvoreno.

Tijelo Isusovo položili su u grob, gdje je ostalo do trećega dana. Treći dan, rano ujutro, duša se Isusova opet združila s tijelom, te je Isus slavno uskrsnuo od mrtvih. (Uskrs).

Na dan uskrsnuća javio se Isus apostolima i rekao im: »Primite Duha Svetoga; kojima oprostite grijeh, oprostit će im se, a kojima zadržite, zadržat će se.« (Iv. 20, 22).

Poslije uskrsnuća ostao je Isus na zemlji još 40 dana i više se puta javio svojim apostolima. Četrdeseti dan javi se Isus apostolima posljednji puta i reče im: »Idite po svem svijetu, i propovijedajte evanđelje svakomu stvorenju! Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se, a tko ne uzvjeruje, osudit će se.« Zatim je Isus dušom i tijelom uzašao na nebesa, i poveo sa sobom otkupljene duše iz pretpakla. (Spasovo).

Deset dana poslije uzašašća poslao je Isus apostolima Duha Svetoga, koji se spustio na njih u slici razdijeljenih jezika kao vatra. (Duhovi).

34. Čime je Isus najviše dokazao, da je pravi Bog?

Da je pravi Bog, to je Isus najviše dokazao svojim slavnim uskrsnućem.

35. Kakvu je vlast dao Isus apostolima na dan svoga uskrsnuća?

Na dan svoga uskrsnuća dao je Isus apostolima vlast opraštati grijehe.

36. Koliko je dana ostao Isus na zemlji poslije svoga uskrsnuća?

Poslije svoga uskrsnuća ostao je Isus na zemlji još četrdeset dana, i više se puta pokazao svojim učenicima, zatim je uzašao na nebo.

37. Kada su apostoli primili Duha Svetoga?

Apostoli su primili Duha Svetoga pedeseti dan poslije Isusova uskrsnuća.

38. Tko je Duh Sveti?

Duh Sveti je treća božanska osoba, s Ocem i Sinom pravi Bog.

39. Kako dugo ostaje Duh Sveti u duši pravednika?

Duh Sveti ostaje u duši pravednika, dok god čovjek ne sagriješi smrtnim grijehom.

Primjena: Kao Spasitelj i Bog proslavio se Isus najviše svojim slavnim uskrsnućem. Uskrs je najveći blagdan, pa treba da ga dočekaš čistom dušom. Ne zaboravi na veliku crkvenu zapovijed: »Svake se godine najmanje jedamput ispovjedi i o Uskrsu pričesti!«

Spasonosno je, da prizovemo pomoć Duha Svetoga kod svih važnih zgoda našega života. Ne zanemari primiti sakrament svete potvrde!

NAMJESNIK ISUSOV NA ZEMLJI

Prije nego li je Isus uzašao na nebo, naložio je apo-

stolima, da idu po svem svijetu i da naučavaju sve ljude, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. A svima, koji će u njega vjerovati, postavio je sv. Petra za vrhovnoga poglavara.

Isus je obećao Petru tu vrhovnu vlast, kad mu je rekao: »Ti si Petar, t. j. stijena, i na toj stijeni sazidat ću Crkvu svoju, i vrata paklena je ne će nadvladati. Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga, pa što god svežeš na zemlji, bit će svezano na nebesima, i što god razriješiš na zemlji, bit će razriješeno i na nebesima.« (Mat. 16, 18—19). A poslije svoga uskrsnuća reče Petru: »Pasi jaganjce moje, pasi ovce moje.« (Iv. 21, 15—17).

Tako je Isus osnovao kraljevstvo Božje na zemlji i dao mu vidljivoga vrhovnog poglavara kao svoga namjesnika na zemlji.

40. Kako se zove kraljevstvo Božje na zemlji?

Kraljevstvo Božje na zemlji zove se kraljevstvo Kristovo ili katolička Crkva.

41. Koga je Isus postavio prvim vrhovnim vidljivim poglavarom katoličke Crkve?

Prvim vrhovnim vidljivim poglavarom katoličke Crkve postavio je Isus apostola Petra.

42. Tko je po smrti sv. Petra vrhovni poglavar katoličke Crkve?

Vrhovni poglavar katoličke Crkve po smrti sv. Petra jest Sv. Otac Papa, koji je zakoniti nasljednik apostola Petra na biskupskoj stolici rimskoj.

Ostale apostole u njihovoj službi naslijedili su biskupi katoličke Crkve, koji pod vrhovnim poglavarom, Papom, upravljaju pojedinim biskupijama.

43. Tko pomaže biskupe katoličke Crkve u njihovoj službi?

Biskupe katoličke Crkve pomažu u njihovoj službi podređeni im svećenici.

44. Što je katolička Crkva?

Katolička Crkva jesu svi oni kršćani na zemlji, koji vjeruju katoličku vjeru i koji imaju Sv. Oca Papu za vrhovnoga vidljivog poglavara.

45. Zašto je Isus osnovao katoličku Crkvu?

Isus je osnovao katoličku Crkvu, da po njoj vodi sve ljude u život vječni.

46. Tko čuva Kristov nauk čist i nepokvaren?

Kristov nauk čist i nepokvaren čuvaju vrhovni učitelji katoličke Crkve.

47. Koji su vrhovni učitelji katoličke Crkve?

Vrhovni učitelji katoličke Crkve jesu Sveti Otac Papa i s njim sjedinjeni biskupi.

Vrhovnim učiteljima Crkve, t. j. apostolima i njihovim nasljednicima u službi, obećao je Isus Duha Svetoga, koji će biti uvijek s njima; a za Crkvu je rekao, da je ne će nadvladati ni vrata paklena. Zato ne mogu vrhovni učitelji Crkve pogriješiti u nauci vjere i ćudoređa, t. j. kad nas naučavaju ono, što smo dužni vjerovati i činiti, da se spasimo. Sveti Otac Papa i s njim sjedinjeni biskupi jesu dakle u nauci vjere i ćudoređa neprevarljivi učitelji Crkve.

Primjena: Naše najpreče dužnosti prema katoličkoj Crkvi jesu: vjerovati njezinu nauku, držati njezine zapovijedi i primati sv. sakramente, koje ona podjeljuje.

Nadalje treba da svaki kršćanin prema svojoj mogućnosti podupire potrebe Crkve. Veseli se, što se nalaziš u katoličkoj Crkvi, koja je kao ogromno stablo prepuno najljepših cvjetova svetaca i svetica Božjih.

Ne diraj nikada u tuđe vjere, ali svoju čuvaj i drži u časti.

OPĆINSTVO SVETIH

Sv. apostol Pavao nazivlje katoličku Crkvu kućom Božjom, a sv. Augustin biskup veli, da je Crkva u svojoj cjelokupnosti na nebu i na zemlji hram Božji. U taj hram Božji spadaju vjernici na zemlji, koji treba da vojuju za spas svoje duše. Ta se Crkva zove Crkva vojujuća. U taj hram Božji spadaju i duše u čistilištu, koje moraju trpjeti vremenite kazne za svoje grijehе. Ta se Crkva zove Crkva trpeća. Napokon u taj hram Božji spadaju blaženi na nebu, koji su već postigli slavu nebesku. Ta se Crkva zove Crkva slavna.

Svi su ti dijelovi svete Crkve duhovno povezani i združeni u jednu veliku zadrugu ili općinu, a članovi te zadruge pomažu se među sobom molitvom, milostinjom i drugim dobrim djelima, a osobito sv. Misom.

48. S kim su duhovno združeni kršćani na zemlji?

Kršćani na zemlji duhovno su združeni s blaženima na nebu i s dušama u čistilištu.

49. Kako se zove ta duhovna zadruga?

Ta duhovna zadruga zove se općinstvo svetih.

S blaženima na nebu združeni smo tako, da ih štujemo kao prijatelje Božje, a oni nas svojim zagovorom pomažu kod Boga.

S dušama u čistilištu združeni smo tako, da ih pomažemo molitvom i dobrim djelima, osobito sv. Misom.

I mi smo kršćani na zemlji duhovno združeni među sobom. Tako smo dionici svih molitava, svetih Misa i ostalih duhovnih dobara katoličke Crkve, osobito ako smo u milosti posvećujućoj.

Od tih duhovnih dobara uzima Crkva, kad nam daje oprostjenje vremenitih kazna izvan sakramenta pokore.

Primjena: I mi smo u općinstvu svetih i pozvani smo, da dođemo u nebo. Zato molimo jedan za drugoga!

Pomognimo duše u čistilištu! Prikazujmo za njih sv. Misu i sv. Pričest.

Zazivajmo i svete mučenike i ostale ugodnike Božje, a osobito one, kojih se svete moći nalaze na našim oltarima. A najviše molimo i prizivajmo blaženu Djevicu Mariju, kraljicu svih svetih.

ISUS ĆE OPET DOĆI NA SVRŠETKU SVIJETA

Sv. Pismo kaže: »Određeno je ljudima jednom umrijeti, a potom dolazi sud.« (Hebr. 9, 27).

Dok je Isus vidljivo boravio na zemlji, višeput je govorio, da će na svršetku svijeta opet doći na zemlju, da sudi sve ljude, dobre i zle. A kad su ga apostoli jednom zapitali, kada će to biti, reče im Isus: »O danu onom i času nitko ne zna, ni anđeli nebeski, nego samo Otac moj.« (Mat. 24,1. i Iv. 5, 28—29).

50. Kako se zove sud, koji će biti odmah poslije smrti?

Sud, koji će biti odmah poslije smrti, zove se posebni sud, na kojem će se svakomu čovjeku posebice suditi odmah, čim umre.

Poslije posebnoga suda ide duša ili u nebo, ili u čistilište, ili u pakao.

51. Kako se zove sud, koji će biti na svršetku svijeta?

Sud, koji će biti na svršetku svijeta, zove se općeniti sud ili sudnji dan, jer će se onda suditi svima ljudima svega svijeta zajedno.

Isus reče: »Dolazi čas, kad će svi u grobovima čuti glas njegov. Tada će oni, koji su činili dobro, izaći na uskrsnuće života, a koji su činili zlo, na uskrsnuće suda.« (Iv. 5, 28—29).

52. Kako zovemo to, što će Bog tjelesa mrtvih opet oživjeti?

To, što će Bog tjelesa mrtvih opet oživjeti, zovemo uskrsnuće tijela.

53. Kakav sud će božanski sudac izreći dobrima, a kakav zlima?

Dobrima će reći: »Hodite blagosloveni Oca moga i primite kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta.«

Zlima će reći: »Idite od mene, prokleti, u oganj vječni, koji je pripravljen đavlu i anđelima njegovim.«

Poslije općenitoga suda ne će više biti čistilišta, nego samo nebo i pakao.

54. Što je život vječni?

Život vječni je život blaženih na nebu, kojemu nema kraja.

I osuđeni će uvijek živjeti, ali u paklu, gdje će se mučiti po sve vijeke. Oni su do zadnjega dana odbijali milost Božju, pa se nisu htjeli popraviti, niti su htjeli da požale, što su uvrijedili Boga. Takve ljude Bog nikada ne može uzeti k sebi u nebo, iako je neizmjerljivo milosrdan.

P r i m j e n a : Na posebnom i općenitom sudu sudac je sam Gospodin, koji je pravedan, i ne gleda, tko je tko. Zato opominje Sv. Pismo, neka svaki brzo uredi svoje stvari, dok je još u životu, da ga smrt ne zateče nepripravna. Ispovjedi se skrušeno, dok ti Bog daje vremena! Ne odgađaj ispovijed na smrtni čas, jer ne znaš, hoćeš li se tada moći i pokajati, a kamoli valjano ispovjediti! Sretna smrt velika je milost Božja, koju možeš zadobiti samo pobožnom molitvom i bogoljubnim kršćanskim životom.

II. ZAPOVIJEDI DESET ZAPOVIJEDI BOŽJIH

Bog je objavio svoju volju ljudima po glasu savjesti, koju je usadio u ljudsku narav. Da ljudi lakše i sigurnije mogu znati, što je volja Božja, proglasio je Bog također svečano na gori Sinaju svojih deset zapovijedi. Te je zapovijedi Bog napisao na dvije kamene ploče, i predao ih svojem slugi Mojsiju.

1. Ja sam Gospodin Bog tvoj, nemaj drugih bogova uz mene. — 2. Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud. — 3. Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji. — 4. Poštuj oca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji. — 5. Ne ubij. — 6. Ne sagriješi bludno. — 7. Ne ukradi. — 8. Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga. — 9. Ne poželi žene bližnjega svoga. — 10. Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga.

1. Tko nam je dao deset zapovijedi?

Deset zapovijedi dao nam je sam Gospodin Bog.

2. Kako nam je Bog dao deset zapovijedi?

Deset zapovijedi dao nam je Bog tako, da ih je usadio u dušu svakoga čovjeka, ali ih je i svečano objavio na gori Sinaju i napisao ih na dvije kamene ploče.

3. Čemu nam je Bog dao deset zapovijedi?

Bog nam je dao deset zapovijedi, da ih držimo i tako u nebo dođemo.

4. Nabroj deset zapovijedi Božjih!

Primjena: Isus je rekao nekom mladiću: »Ako hoćeš da uđeš u život, drži zapovijedi.« — Moli se Bogu, da zapovijedi Božje možeš dobro razumjeti, zapamtiti, izvršavati i tako spasiti svoju dušu.

PRVA ZAPOVIJED BOŽJA: JA SAM GOSPODIN BOG TVOJ, NEMAJ DRUGIH BOGOVA UZ MENE

Kad je sotona napastovao Isusa i tražio od njega, da mu se pokloni, reče mu Isus: »Odlazi sotono, jer je pisano: Gospodinu Bogu svomu klanjaj se i njemu jedinomu služi.« (Mat. 4. 10).

5. Što zapovijeda Bog u prvoj zapovijedi?

U prvoj zapovijedi zapovijeda Bog, da u njega vjerujemo, u njega se ufamo, njega nada sve ljubimo i njemu jedinome služimo.

6. Što zabranjuje Bog u prvoj zapovijedi?

U prvoj zapovijedi zabranjuje Bog sve, što se protivi vjeri, ufanju i ljubavi; zatim zabranjuje praznovjerje i svetogrđe.

7. Tko griješi praznovjerjem?

Praznovjerjem griješi, tko vjeruje, da neke osobe, stvari, riječi ili znamenja imaju neku tajnu moć, koje nemaju ni po svojoj naravi, ni po odredbi Božjoj, ni po molitvi Crkve.

8. Tko čini svetogrđe?

Svetogrđe čini, tko pogrđuje Bogu posvećene osobe, stvari ili mjesta.

Primjena: Marljivo čitaj knjige nabožnoga sadržaja, ako imaju odobrenje crkvenih poglavara. Budi u sebi često djelo vjere, ufanja i ljubavi: »Bože, vjerujem u te, jer si nepogrešivo istinit! Bože, ufam se u te, jer si beskrajno milosrdan! Bože, ljubim te, jer si neizmjereno dobar.« Kloni se svakoga praznovjerja. Ne pitaj vračare za savjet; ne gledaj u sanovnik i t. d.

DRUGA ZAPOVIJED BOŽJA: NE IZUSTI IMENA GOSPODINA BOGA SVOGA UZALUD

Kad je Mojsije u pustinji čuo ime Božje: »Ja sam, koji jesam«, zaklonio je lice svoje od straha i počitanja pred imenom Božjim.

Isus je rekao apostolima: »Ovako se molite: Oče naš, koji jesi na nebesima... Sveti se ime tvoje.« (Mat. 6, 9).

9. Što zapovijeda Bog u drugoj zapovijedi?

U drugoj zapovijedi zapovijeda Bog, da svetimo ime Božje i druga sveta imena; da se sveto zaklinjemo i izvršimo, što smo zavjetom Bogu obećali.

10. Kako svetimo ime Božje?

Ime Božje svetimo, ako ga izgovaramo s poštovanjem, kako nas vjera uči.

11. Tko se zaklinje ili prisiže?

Zaklinje se ili prisiže, tko priziva Boga za svjedoka, da istinu govori ili da će obećanje držati.

Tko se krivo zaklinje, čini jedan od najvećih grijeha i zaziva na sebe teške kazne Božje na ovom i na drugom svijetu.

12. Tko se zavjetuje?

Zavjetuje se, tko promišljeno i dragovoljno obeća Bogu koje bolje djelo, što ga može izvršiti.

Sv. Pismo veli: »Bolje je, da se ne zavjetuješ, negoli da zavjet učiniš, pa ga ne izvršiš.« (Prop. 5, 4).

13. Što zabranjuje Bog u drugoj zapovijedi?

U drugoj zapovijedi zabranjuje Bog uzalud izustiti ime Božje i druga sveta imena; psovati i kleti; grješno se zakleti i kršiti zavjet.

Sv. Pismo veli: »Psovači će propasti.« »Psovači ne će baštiniti kraljevstva Božjega.« (II. Petr. 2, 12; I. Kor. 6, 10).

Mnoge teške nevolje, koje stižu ljude, kazne su Božje također za mnoge psovke i kletve.

Primjena: Ako si načinio koju psovku ili kletvu, pokaj se skrušeno pred Bogom i iskreno se ispovjedi!

Ako čuješ koga da psuje ili kune, a ti ga opomeni i nastoj ga odvratiti od toga grijeha. Ako ga ne možeš opomenuti, reci u sebi: »Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu«, ili »Oprosti mu Bože, jer ne zna, što čini«, ili reci: »Oče naš, koji jesi na nebesima... Sveti se ime tvoje«. Moli često pohvale imenu Božjemu: »Blagoslovljen budi Bog...«

TREĆA ZAPOVIJED BOŽJA: SPOMENI SE DA SVETKUJEŠ DAN GOSPODNJI

Bog je na gori Sinaju rekao: »Šest dana radi i svršavaj sve svoje poslove. A sedmi je dan počinak Gospodina Boga tvojega.« (II. Mojs. 20, 9—10).

U Novom Zavjetu odredili su apostoli nedjelju kao dan Gospodnji, jer je Isus u nedjelju uskrsnuo od mrtvih. Kršćani prisustvovali su u nedjelju sv. Misi, primali sv. Pričest, slušali propovijed i skupljali milodare za potrebe Crkve.

14. Što zapovijeda Bog u trećoj zapovijedi?

U trećoj zapovijedi zapovijeda Bog, da držimo nedjeljni počinak i idemo k svetoj Misi.

15. Koji su poslovi zabranjeni u nedjelju?

U nedjelju su zabranjeni poslovi, što ih obično rade poljodjelci, obrtnici, radnici i trgovci.

16. Što zabranjuje Bog u trećoj zapovijedi?

U trećoj zapovijedi zabranjuje Bog kršiti nedjeljni počinak i zanemariti sv. Misu.

One, koji vjerno svetkuju dan Gospodnji, čeka na ovom svijetu pomoć Božja i blagoslov, a na drugom svijetu vječno blaženstvo.

Primjena: Nedjeljni počinak potreban nam je za zdravlje tijela. Radom se čovjek umori, zato je potrebno, da se u nedjelju tjelesno odmori i skupi novu snagu za daljnji rad.

Odluči, da bez opravdanog razloga ne ćeš nikada zanemariti sv. Misu u nedjelje i zapovjedne blagdane. **U nedjelju treba da činimo više dobrih djela, na pr.**

da idemo na večernju ili blagoslov, da nenke poučavamo u vjeronauku; da čitamo dobre knjige; da pohađamo i pomažemo bolesnike i druge nevoljnike.

ČETVRTA ZAPOVIJED BOŽJA: POSTUJ OCA
I MATER, DA DUGO ŽIVIŠ I DOBRO TI BUDE
NA ZEMLJI

Bog je roditeljima stavio u dužnost, da skrbe za dušu i tijelo svoje djece. Roditelji zapovijedaju djeci namjesto Boga. Zato su djeca dužna štovati, ljubiti i slušati svoje roditelje. Sv. Pismo kaže za dijete Isusa: »I bio im je poslušan.« (Luk. 2, 51).

17. Što su roditelji po naređenju Božjem svojoj djeci?

Roditelji su po naređenju Božjem svojoj djeci namjesnici Božji i najveći dobročinci.

18. Što zapovijeda Bog u četvrtoj zapovijedi?

U četvrtoj zapovijedi zapovijeda Bog roditelje i poglavare štovati i slušati.

Roditelje treba štovati, slušati i ljubiti. Dobra se djeca nikada ne stide svojih roditelja, nego su im utjeha i pomoć u životu.

19. Što zabranjuje Bog u četvrtoj zapovijedi?

U četvrtoj zapovijedi zabranjuje Bog prezirati roditelje i poglavare, zlo im željeti, prkositi i neposlušan im biti.

Primjena: Sv. Pismo kaže: »Slušaj oca svojega, koji te je rodio, i ne preziri matere svoje, kad ostari.« Blagoslov Božji prati samo dobru djecu.

Kad djeca odrastu, treba da su potpora roditeljima, a osobito u nevolji i bolesti.

Moli se svaki dan za svoje roditelje, a kad ih Bog uzme s ovoga svijeta, sjeti ih se kojiput i sa sv. Misom.

PETA ZAPOVIJED BOŽJA: NE UBIJ!

Tijelo i duša čovjeka najveće su umjetnine ruke Božje. Po volji Stvoritelja dužan je svaki čovjek skrbiti za tijelo i dušu, napose za život i zdravlje svoje i bližnjega svoga. Sv. Pismo kaže: »Zdravlje tijela bolje je nego neizmjereno bogatstvo.« (Crkv. 30, 15).

20. Što zapovijeda Bog u petoj zapovijedi?

U petoj zapovijedi zapovijeda Bog, da se brinemo za život i zdravlje svoje i bližnjega, zatim za spas duše svoje i bližnjega.

21. Što zabranjuje Bog u petoj zapovijedi?

U petoj zapovijedi zabranjuje Bog samoubojstvo, nepravedno ubojstvo bližnjega, zatim sve ono, što škodi tijelu i duši čovjeka.

Tko sebe hotimice ubije, upropašćuje svoju dušu, osim ako to učini u nebrojivom stanju. Svomu životu i zdravlju škodi: tko sebe osakati ili rani; neumjereno jede i pije; jako se srdi i razuzdano živi.

Hotimično ubojstvo broji se među grijeha, koji se zovu u nebo vičući grijesi.

22. Tko škodi duši bližnjega?

Duši bližnjega škodi, tko ga riječju ili primjerom upućuje na zlo, a odvraća od dobra, t. j. tko ga sablažnjava.

Primjena: Čuvaj u svojoj duši kršćanske osjećaje, osobito strah Božji; s njima ćeš svladati u sebi sve neuredne sklonosti i strasti. Živi umjereno i čisto, te izbjegavaj grješne prigode. Tako ćeš najsigurnije sačuvati zdravlje duše i tijela.

Kloni se svade. U naglosti i srditosti nastradao je već mnogi ljudski život. Ne osvećuj se neprijatelju i ne kroji pravicu sam sebi. Oprosti bližnjemu od srca, kako ti želiš, da Bog i tebi oprosti.

Ako vidiš loše primjere, ne podi za njima; ali pazi, da i ti ne zavedeš drugoga na zlo. Isus je rekao: »Jao onomu čovjeku, po kojemu dolazi sablazan.« (Mat. 18, 7).

ŠESTA ZAPOVIJED BOŽJA: NE SAGRIJEŠI BLUDNO!

Bog je usadio u dušu čovjeka čuvstvo stidljivosti. Sv. Pismo hvali čist naraštaj: »O kako je lijep čist naraštaj u sjaju! Besmrtna je uspomena njegova, jer je priznata kod Boga i kod ljudi.« (Mudr. 4, 1). O Josipu egipatskom govori Sv. Pismo, da je radije podnio tamnicu, nego da izgubi krepost čistoće. O nevinoj pak Suzani spominje, kako je pripravna bila, da je radije osude na smrt i ubiju, nego da okalja dušu grijehom bludnosti.

23. Što zapovijeda Bog u šestoj zapovijedi?

U šestoj zapovijedi zapovijeda Bog, da bude-
mo stidljivi i čisti u svakoj misli, pogledu, go-
voru i činu.

Bog nagrađuje stidljive i čiste. Isus je rekao: »Blazeni čista srca, jer će Boga vidjeti.« (Mat. 5, 8).

24. Što zabranjuje Bog u šestoj zapovijedi?

U šestoj zapovijedi zabranjuje Bog besramno i nečisto misliti i željeti, gledati, govoriti i činiti, i sve, što bi nas moglo na to navesti.

Griješni nečistoće imaju teške posljedice: pribavljaju sramotu i vode kadikad u očaj; uzrokuju nerijetko teške tjelesne i duševne bolesti, a često preranu smrt, pa i vječnu propast.

Primjena: Sv. Pismo kaže: »Bježite od bludnosti!« »Bludnost i svaka nečistoća neka se i ne spominje među vama, kao što se pristoji svetima. Tako i besramnost i ludi govor ili nepristojne šale, što ne dolikuje. Jer ovo znajte i upoznajte, da ni jedan bludnik ili nečist... nema baštine u kraljevstvu Krista Boga.« (Ef. 5, 3—5). Radi nečistih grijeha kaznio je Bog Sodomu i Gomoru i druge gradove.

Zle misli tjeraj odmah, čim se pojave. Moli Boga, da ti pomogne u napastima. Skrušena ispovijed i Pričest jesu moćna naša pomagala protiv napasti na grijeh nečistoće.

SEDMA ZAPOVIJED BOŽJA: NE UKRADI!

Zemlju, i sve što je na zemlji, stvorio je Bog za čovjeka i dao mu vlast, da dobra zemaljska upotrebjava sebi na korist. Sv. Pismo kaže: »Postavio si ga gospodarom nad djelima ruku svojih. Sve si metnuo pod noge njegove, sitnu stoku i goveda sva, još i zvi-

jeri poljske, ptice nebeske i ribe morske, koje ldu stazama morskim.« (Ps. 8, 7—8).

Kad je Zakej, starješina carinički primio Isusa u svoju kuću, reče mu: »Evo polovicu svoga imanja, Gospodine, dajem siromasima, i ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.« Reče mu Isus: »Danas dođe spas ovoj kući... jer je Sin čovječji došao, da potraži i spasi, što je izgubljeno.«

25. Što zapovijeda Bog u sedmoj zapovijedi?

U sedmoj zapovijedi zapovijeda Bog, da budemo pravedni, u siromaštvu strpljivi i Bogu odani; da vratimo tuđe i naknadimo štetu, koliko možemo.

26. Što zabranjuje Bog u sedmoj zapovijedi?

U sedmoj zapovijedi zabranjuje Bog: razbojstvo, krađu, pronevjerjenje, prevaru, lihvu i svako drugo oštećivanje imovine bližnjega.

27. Što je dužan učiniti, tko ima tuđe, ili je bližnjemu načinio štetu?

Tko ima tuđe, dužan je vratiti; a tko je bližnjemu načinio štetu, dužan ju je nadoknaditi što prije i koliko može.

Vratiti tuđe treba vlasniku ili njegovu baštiniku, a ako to nije moguće, treba dati za siromahe ili za druge dobre svrhe.

Primjena: Ne prisvajaj sebi ni najmanje tuđe stvari, pa ni od svojih roditelja. Imaj na pameti, da se malim krađama započinje, a velikim svršava često u kaznionicama, a kadkad i na stratištu.

Ako se dogodi, da ti tko iz neopreznosti, možda i nehotice, nanese kakvu manju štetu, nemoj od toga načiniti svađu i srdnju.

Saberi se i dobro ispitaj svoju savjest, da li si što skrivio protiv sedme zapovijedi Božje? Pogledaj, nemaš li možda koju tuđu stvar, koju bi trebalo vratiti vlasniku? Sjeti se također, komu si što dužan? Sve se to dobro ispitaj! Nađeš li kakvu krivnju u svojoj duši, nastoj, da je odmah popraviš. Vrati tuđe, naknadi štetu! Iskreno se ispovjedi! Nastoj, da svoje nepravde za vremena otkupiš djelima milosrda, »jer milostinja čisti grijeh i čini, da se nađe milosrđe i život vječni«, veli Sv. Pismo. (Tob. 12, 9).

OSMA ZAPOVIJED BOŽJA: NE RECI LAŽNA SVJEDOČANSTVA NA BLIŽNJEGA SVOGA!

Svaki čovjek treba da je istinit i vjeran ljudima i Bogu. Bez toga nema valjanog uzgoja mladeži; bez toga nema čestite službe, poslovanja, trgovine ni pravilnog saobraćaja među ljudima. Laž i nevjera ruši društveni poredak, a čovjeku pribavlja sramotu i kaznu na ovom i na drugom svijetu. Sv. Pismo veli: »Mrske su Gospodinu lažljive usne; a koji rade vjerno, mili su mu!« (Posl. 12, 22).

28. Što zapovijeda Bog u osmoj zapovijedi?

**U osmoj zapovijedi zapovijeda Bog, da bude-
mo istiniti i vjerni, i brinemo se za dobar glas
i poštenje svoje i bližnjega.**

Isus kaže: »Sve što hoćete, da čine vama ljudi, činite i vi njima.« (Mat. 7, 12).

29. Što zabranjuje Bog u osmoj zapovijedi?

U osmoj zapovijedi zabranjuje Bog: pretvarati se, lagati, kršiti obećanje; bližnjega ogovarati, vrijeđati ili pogrđivati; zatim krivo suditi, klevetati i lažno svjedočiti.

Ogovara, tko bez potrebe ili dovoljna razloga otkriva pogrješke bližnjega.

Kleveće, tko o bližnjemu pripovijeda izmišljene pogrješke.

Lažno svjedoči, tko kao svjedok govori protiv bližnjega, što zna, da nije istina.

Tko je povrijedio dobar glas i poštenje bližnjega, dužan je opozvati, što je lažno rekao, i naknaditi svaku štetu, koju je time učinio.

Primjena: Kad ti dode napast, da govoriš o pogreškama bližnjega, imaj na pameti i svoje pogreške, koje su možda veće od pogrešaka bližnjega, pa se za njih stidi, a bližnjega ostavi na miru.

Ne slušaj klevete, niti pomogni komu klevetati bližnjega. Ako tko tebe okleveće, predaj to u ruke Božje i uzdaj se u pomoć Božju.

Imaš li koga tužiti, govori istinu. Ne služi se lažima ni drugim varkama.

Pozovu li te k sudu kao svjedoka, ne reci ni više ni manje, nego što ti je poznato. Proslavi Boga, i daj da pobijedi istina.

DEVETA ZAPOVIJED BOŽJA: NE POŽELI ŽENE
BLIŽNJEGA SVOGA!

Sv. Pismo pripovijeda ovaj događaj: Herod, upravitelj Galileje, otpustio je svoju zakonitu ženu i uzeo sebi ženu svoga brata Filipa, imenom Herodijadu. Ona je došla k njemu zajedno sa svojom kćerkom. Ivan Krstitelj ukorio je Heroda radi žene i rekao mu: Ne smiješ je imati. Radi toga uhvati Herod Ivana Krstitelja i baci ga u tamnicu; a prigodom gozbe, koju je dao svojim velikašima, dao mu je otsjeći glavu na zahtjev Herodijadine kćeri.

30. Što zapovijeda Bog u devetoj zapovijedi?

U devetoj zapovijedi zapovijeda Bog, da budemo stidljivi i čisti u svojim mislima i željama; napose zapovijeda poštivati i uzdržati svetost i čast obitelji.

31. Što zabranjuje Bog u devetoj zapovijedi?

U devetoj zapovijedi zabranjuje Bog misliti i željeti, što je nečisto i besramno; napose zabranjuje poželjeti tuđeg zakonitog ženidbenog druga.

Primjena: Kršćanska vjera visoko cijeni obitelj i živo nastoji oko toga, da uzdrži svetost i čast obiteljskoga života, da tako zaštiti djecu i njihov kršćanski odgoj.

Kad te stanu napastovati nečiste misli i želje, odmah im se usprotivi i zazovi u pomoć raspetog Spasitelja, bl. Djevicu Mariju i sv. Josipa. Nada sve dostojno primaj sv. sakramente ispovijedi i Pričesti.

**DESETA ZAPOVIJED BOŽJA: »NE POŽELI
NIKAKOVE STVARI BLIŽNJEGA SVOGA!**

Starac Tobija, nadajući se, da će doskora umrijeti, dade svomu sinu, mladom Tobiji, mnogo lijepih očinskih pouka: »Ako ti tko bude štogod uradio, plati mu odmah i nemoj da plaća tvoga radnika ostane u tebe... Što ne ćeš, da drugi tebi čini, pazi, da ni ti drugomu ne učiniš... Kruh svoj blaguj s gladnima i ubogima, a svojom odjećom pokrivaj gole... Od imutka svoga udjeljuj milostinju, i nemoj odvratiti lica svoga ni od jednoga siromaha, jer tada se ne će ni od tebe odvrćati lice Gospodnje.« (Tob. 4, 7—17).

32. Što zapovijeda Bog u desetoj zapovijedi?

U desetoj zapovijedi zapovijeda Bog, da obuzdamo svoje želje za zemaljskim stvarima, i budemo zadovoljni s onim, što nam Bog daje.

33. Što zabranjuje Bog u desetoj zapovijedi?

U desetoj zapovijedi zabranjuje Bog nepravedno željeti tuđe stvari.

Primjena: Moli i radi! Na taj način ćeš najuspješnije obuzdati želje za tuđim, i sebi pribaviti, što ti je potrebno za svagdašnji život.

Ako se podaš besposlici, brzo će se u tvojoj duši pojavljivati želja za tuđim. Sv. Pismo veli: »Korijen svih zala je pohlepa.« (I. Tim. 6, 10). »Što koristi čovjeku, ako cijeli svijet dobije, a duši svojoj naudi?« (Mat. 16, 26).

GLAVNA ZAPOVIJED

A) LJUBAV PREMA BOGU

Jednom je neki književnik zapitao Isusa, koja je najveća zapovijed u zakonu? Isus mu odgovori: »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom i svom mišlju svojom. To je najveća i prva zapovijed. A druga je ovoj jednaka: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. O ovim dvjema zapovijedima zavisi sav zakon i proroci.« (Mt. 22, 34—40).

34. Zašto smo dužni ljubiti Boga?

Ljubiti Boga dužni smo zato, što je on najveće dobro, i što nam je od njega svako dobro.

Korisno je i spasonosno, ako ljubimo Boga zato, što se nadamo nebu, a bojimo pakla. Takva je ljubav ipak nepotpuna i nesavršena, jer traži svoje vlastito dobro. Ako ljubimo Boga zato, što je On najveće i najmilije dobro, onda ga ljubimo potpuno ili savršeno.

Savršena ljubav oprašta grijeha, pa i teške, samo ako smo spremni ispovjediti ih.

35. Po čemu se poznaje, da ljubimo Boga?

Da ljubimo Boga poznaje se po tome, ako držimo njegove zapovijedi.

Ljubav prema Bogu slabimo u sebi lakim grijehom, a gubimo je smrtnim.

Primjena: Često pobudi u sebi djelo ljubavi: »Bože, ljubim te, jer si neizmjereno dobar.« Svaki dan uveče izmoli molitvicu: »Kajem se od svega srca, što sam uvrijedio Boga, najveće i najmilije dobro.«

U napasti ili drugoj kakvoj pogibelji skrušeno zavoli Ime Isusovo. A ako s vjerom i ljubavi makar samo i pogledaš na raspetog Spasitelja, smilovat će ti se, da ne propadneš, nego da imaš život vječni. (Iv. 3. 14—15).

B) LJUBAV PREMA BLIŽNJEMU

Isus je rekao, da je druga najveća zapovijed: »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe.«

U svojoj besjedi na gori rekao je Isus i ovo: »Ljubite neprijatelje svoje, činite dobro onima, koji vas mrže, i molite se za one, koji vas progone i kleveću.« (Mt. 5, 44).

36. Tko je naš bližnji?

Naš bližnji je svaki čovjek, bio nam prijatelj ili neprijatelj.

Ljubav prema bližnjemu treba da je iskrena, djelotvorna i općenita.

Naša je ljubav iskrena, kada bližnjemu od srca želimo dobro, kako to želimo sebi.

Naša je ljubav djelotvorna, kada bližnjemu činimo dobro, koliko možemo.

Naša je ljubav općenita, kada ljubimo svakoga čovjeka, bio nam prijatelj ili neprijatelj.

37. Kako treba pomoći bližnjemu?

Bližnjemu treba pomoći tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa.

Tjelesna djela milosrđa jesu: 1. gladna nahraniti, 2. žedna napojiti, 3. gola odjenuti, 4.

gosta primiti, 5. sužnja otkupiti, 6. bolesna pohoditi, 7. mrtva ukopati.

Duhovna djela milosrđa jesu: 1. grešnika pokarati, 2. neuka poučiti, 3. dvoumna dobro svjetovati, 4. tužna utješiti, 5. krivicu strpljivo podnositi, 6. uvreditelju oprostiti, 7. za žive i mrtve Boga moliti.

Sv. Pismo osobito preporučuje našoj ljubavi siromahe, udove i sirote, i uopće sve, koji su u kakvojgod nevolji.

Primjena: Ne prezri svoga bližnjega, ako je možda siromašan ili neuk. Ne rugaj mu se, ako ima kakvu pogrešku. Ne osvećuj se nikomu.

Ako smo koga uvrijedili, treba da se s njim pomirimo, a ako je nas tko uvrijedio, treba da mu od srca oprostimo. U »Očenašu« uči nas Isus, da će nam Bog oprostiti grijehe samo onda, ako i mi opraštamo svojim uvrediteljima.

PET ZAPOVIJEDI CRKVENIH

Katolička Crkva vodi ljude u život vječni. Da postigne taj uzvišeni cilj, dao joj je Isus Krist mnoga spasonosna pomagala. Među ta spada i pastirska vlast, kojom zakoniti crkveni poglavari upravljaju vjernicima, dajući im zapovijedi, odredbe i zakone za kršćanski i Bogu ugodni život. Poglavite zapovijedi, koje se tiču svih vjernika, svih staleža i položaja, poznate su pod imenom: Pet zapovijedi crkvenih.

1. SVETKUJ ZAPOVJEDNE BLAGDANE!

38. Što zapovijeda Crkva u prvoj zapovijedi?

U prvoj zapovijedi zapovijeda Crkva svetkovati blagdane, koje je naredila na čast triju božanskih osoba, bl. Djevice Marije i svetih.

2. SLUŠAJ POBOŽNO SV. MISU U NEDJELJU I U OSTALE ZAPOVJEDNE BLAGDANE!

39. Što zapovijeda Crkva u drugoj zapovijedi?

U drugoj zapovijedi zapovijeda Crkva, da pobožno slušamo sv. Misu u nedjelju i u ostale zapovjedne blagdane.

3. POSTI ZAPOVJEDNE POSTE I U ODREĐENE DANE NE MRSI!

40. Što zapovijeda Crkva u trećoj zapovijedi?

U trećoj zapovijedi zapovijeda Crkva, da postimo zapovjedne poste i ne mrsimo u određene dane.

4. SVAKE SE GODINE NAJMANJE JEDAMPUT ISPOVJEDI I O USKRUSU PRIČESTI!

41. Što zapovijeda Crkva u četvrtoj zapovijedi?

U četvrtoj zapovijedi zapovijeda Crkva, da se svake godine najmanje jedamput ispovjedimo i o Uskrsu pričestimo.

5. NE SVADBUJ SVEČANO U ZABRANJENO VRIJEME!

42. Što zabranjuje Crkva u petoj zapovijedi?

U petoj zapovijedi zabranjuje Crkva svadbovati svečano u zabranjeno vrijeme.

U crkvenoj godini zabranjeno je vrijeme: advent i korizma, t. j. od prve nedjelje dolaska Gospodnjega do Božića, i od čiste srijede ili Pepelnice do Uskrsa.

Primjena: U crkvenim zapovijedima daje katolička Crkva jasne upute i tumačenja, kada i na koji način ćemo vršiti ono, što zapovijedaju 10 zapovijedi, što ih je dao sam Bog. Crkvene zapovijedi nam dakle olakšavaju obdržavanje Božjih zapovijedi. Vjerno drži crkvene zapovijedi, jer ih Crkva daje kao zastupnica Isusa Krista, pa smo je dužni slušati prema riječima Isusovim: »Tko vas sluša, mene sluša!«

BORBA PROTIV GRIJEHA

Ivan Krstitelj na rijeci Jordanu stade propovijedati pokoru za oprostjenje grijeha, a govorio je: »Pokoru činite, jer se približi kraljevstvo nebesko. Pripravite put Gospodnji, poravnite staze njegove.« A sam Sin Božji, Isus Krist sišao je s neba na zemlju, da kao Jaganjac Božji svojom mukom i smrću oduzme grijeha svijeta. Svojim životom i naukom pokazao je također svima ljudima, kako se treba boriti protiv grijeha.

43. Što učini, tko hotimice prestupi Božju ili crkvenu zapovijed?

Tko hotimice prestupi Božju ili crkvenu zapovijed, učini grijeh.

Svi grijesi nisu jednaki: ima velikih i malih grijeha. Veliki grijesi zovu se teški ili smrtni, a mali se zovu laki grijesi.

44. Tko čini smrtni grijeh?

Smrtni grijeh čini, tko svojevoljno prestupi Božju ili crkvenu zapovijed u velikoj stvari.

45. Tko čini laki grijeh?

Laki grijeh čini, tko prestupi Božju ili crkvenu zapovijed u maloj stvari, ili je prestupi u velikoj stvari, ali ne posve svojevoljno.

46. Po čemu vidimo, koliko je zlo grijeh?

Koliko je zlo grijeh, vidimo po tome, što je Bog zbog grijeha kaznio anđele i prve ljude; što je Isus Krist, Sin Božji, zbog naših grijeha tešku muku trpio i umro.

Teškoga grijeha treba se čuvati, jer njime teško vrijeđamo Boga, gubimo posvećujuću milost, djetinjstvo Božje i pravo na nebo.

I lakoga grijeha treba se čuvati, jer i njime vrijeđamo Boga, gubimo mnoge milosti, koje bi nam Bog inače dao, a pribavljamo sebi mnoge vremenite kazne; i napokon, laki grijesi pomalo nas vode u smrtne.

47. Kakve kazne zaslužujemo smrtnim grijehom, a kakve lakim?

Smrtnim grijehom zaslužujemo mnoge teške kazne na ovom svijetu i vječnu muku u paklu; lakim grijehom zaslužujemo vremenite kazne na ovom svijetu i na drugom u čistilištu.

Primjena: Da se lakše čuvaš grijeha, drži se ovih pravila: Kloni se osoba, mjesta i zabava, koje bi te mogle navesti na grijeh. Promisli, da Bog sve vidi, čuje i zna. Znaj, da ćeš jednom umrijeti i doći na sud

Božji. Često *moji* osobito u napasti; a ako po slabosti ipak sagriješiš, skrušeno se pokaj, osobito naveče, prije nego pođeš na počinak, i odluči što prije poći k sv. ispovijedi i Pričesti.

DOBRA DJELA I DOBRA NAKANA

Naš život na zemlji nije vrijeme mirovanja i odmaranja, nego vrijeme rada, kušnja, borba i opasnosti, rekao je neki učitelj Crkve. Zato treba moliti i raditi; treba se mnogo čega, odreći; valja se vježbati u dobrim djelima. U svojoj besjedi na gori reče Isus: »Ne će svaki, koji mi govori: Gospodine, Gospodine, ući u kraljevstvo nebesko, nego onaj, koji čini volju Oca mojega, koji je na nebesima.« (Mt. 7, 21).

48. Da li je svaki kršćanin dužan činiti dobra djela?

Svaki je kršćanin dužan činiti dobra djela, »jer svako drvo, koje ne rađa dobra roda, isjeći će se i u oganj baciti«, rekao je Isus.

49. Koja dobra djela preporučuje osobito Sv. Pismo?

Sv. Pismo osobito preporučuje ova dobra djela: molitvu, post i milostinju.

50. Na što osobito gleda Bog u našim dobrim djelima?

U našim dobrim djelima gleda Bog osobito na **dobru nakanu**, kojom postaju i neznatna dobra djela kod Boga veoma zaslužna.

51. Kako možemo ukratko pobuditi dobru nakanu?

Dobru nakanu možemo ukratko pobuditi ovako: »Bože i Gospodine! Sve neka bude na tvoju slavu!« ili »Sve na veću slavu Božju!«

Dobru nakanu korisno je pobuditi češće na dan, a osobito svako jutro i prije važnijega posla.

Za napredak u savršenosti posebna su sredstva evanđeoski savjeti: dragovoljno siromaštvo, savršena čistoća i potpuna poslušnost duhovnim poglavarima.

Ove evanđeoske savjete dužan je držati, tko se dragovoljno na to obvezao, kao na pr. redovnici i redovnice, koji polažu zavjete u svojim crkvenim redovima i družbama. Ti evanđeoski savjeti nisu dakle za svakoga, već samo za onoga, koga Bog zove na savršeniji život.

Primjena: Imali mi zvanje i zanimanje koje mu drago, bili mi imućni ili siromašni, učeni ili neuki, svi moramo činiti dobra djela, koliko najviše možemo. Da udovoljimo ovoj dužnosti, nisu nam potrebna nikakva izvanredna i velika djela. Dosta je, da svagdašnje poslove vršimo u skladu s voljom Božjom. U tom nastojanju mnogo će nam pomoći: svagdašnja srdačna molitva, revni polazak službe Božje, slušanje riječi Božje, čitanje dobrih knjiga i brližno izbjegavanje grijeha — osobito smrtnih grijeha.

Čineći dobra djela ne gledajmo na svoje prebitke, nego na slavu Božju i spas bližnjega. Blago onome, koji se na to priučava od najranije svoje mladosti!

III. SREDSTVA MILOSTI

MILOST DJELUJUĆA I POSVEĆUJUĆA

Isus Krist kaže: »Bez mene ne možete ništa učiniti«; a sv. Pavao priznaje, da mi nismo sposobni od sebe pomisliti što dobro, nego da je ta naša sposobnost od Boga. Sveti Sabor tridentski veli: »Bez pret hodne milosti i nadahnuća Duha Svetoga ne možemo ni vjerovati, ni ufati se, ni ljubiti Boga, ni činiti pokoru, da dođemo do posvećujuće milosti.«

Milost Božju, koju su praroditelji naši izgubili u raj, pribavio nam je Isus Krist svojom mukom i smrću.

1. Kolikovrsna je milost Božja?

Milost Božja je dvovrsna: djelujuća i posvećujuća.

2. Što djeluje u nama milost djelujuća?

Milost djelujuća prosvjetljuje nam razum i potiče volju na dobro.

Da nam bude milost na spasenje, ne smijemo je odbijati, nego treba da s njom zajedno radimo.

3. Što postajemo po milosti posvećujućoj?

Po milosti posvećujućoj postajemo pravednici, djeca Božja i baštinici kraljevstva nebeskoga.

4. Gdje dobiva grešnik milost posvećujuću?

Milost posvećujuću dobiva grešnik u sakramentu krsta, a ako je kršten, u sakramentu pokore.

5. Kako dugo ostaje milost posvećujuća u duši pravednika?

Milost posvećujuća ostaje u duši pravednika, dok god ne sagriješi smrtnim grijehom.

Primjena: Moli Boga, da ti podijeli sve potrebite milosti; moli za njih svaki dan; a osobito moli, da ostaneš Bogu vjeran do smrti.

Čuvaj se grijeha, a osobito smrtnoga, koji otima duši posvećujuću milost. Ako po nesreći teško sagriješiš, znaj, da više nisi dijete Božje, dok se ne pokaješ i valjano ne ispovjediš.

Da ostaneš dijete Božje, revno se moli Bogu i dostojno primaj svete sakramente, jer su to najodličnija sredstva milosti.

MOLITVA

Jedno od najodličnijih sredstava, kojima možemo dobiti milost Božju, jest molitva. Svoje javno djelovanje započeo je Isus postom i molitvom u pustinji. Kroz tri godine svoga javnoga djelovanja često se molio Ocu svomu nebeskomu. Često je podizao oči prema nebu i zahvaljivao se Ocu nebeskomu, što ga je uslišio. U vrtu Getsemanskom, na Maslinskoj gori, rekao je učenicima: »Bdijte i molite se, da ne padnete u napast.«

6. Zašto smo dužni moliti?

Moliti smo dužni, jer nam to Bog zapovijeda; jer bez molitve ne možemo dobiti potrebne milosti za spasenje duše.

7. Zašto nam osobito koristi molitva?

Molitva nam osobito koristi, jer nas združuje s Bogom, krijepi u borbi protiv grijeha, potiče na dobro i pomaže nas u potrebama duše i tijela.

8. Kada treba moliti?

Moliti treba često, osobito ujutro i uveče, prije i poslije jela, kad zvoni na molitvu, kad smo u crkvi i kad smo u napasti ili bilo kakvoj nevolji.

Primjena: Shvatimo, da je molitva jedna od najvećih dužnosti razumnih stvorova Božjih!

Kad se moliš, misli na ono, što moliš, i čuvaj se drugih misli. Moli se s pouzdanjem u dobrotu i milosrđe Božje, ali se podvrgni volji Božjoj, te ostavi Bogu na volju, da te usliša, kada i kako je njegova sveta volja. Moli se postojano, i ne prestaj moliti, iako ti se čini, da te Bog nije uslišao.

U bolesti ili drugoj velikoj nevolji ponavljaj riječi Isusove: »Oče! Sve je moguće tebi! Neka me mimoide ovaj kalež; ali ne kako ja hoću, nego kako ti hoćeš.«

Sabrano i usrdno moli molitvu Gospodnju, koja ti otvara riznicu milosti Božjih.

Usrdno pozdravljaj i bl. Djevicu Mariju, Majku Isusa Krista. Sjeti se, kako se nikad nije čule, da bi ona ikoga zapustila, koji se utekao u njezinu zaštitu. U kršćanskim obiteljima nekoć se zajednički molio Pozdrav anđelov ili Anđeo Gospodnji.

SVETI SAKRAMENTI

Isus je svojoj Crkvi predao sredstva, po kojima će ljudima dijeliti svoje milosti. Ta sredstva milosti jesu svete tajne, ili sveta otaštva, ili sveti sakramenti, koje je Isus naredio svojom božanskom snagom. A naredio ih je, ni više ni manje, nego upravo sedam, kako nam to svjedoči Sveto Pismo i Usmena predaja.

Za svaki sakramenat naredio je Isus posebni vidljivi znak. Tako na pr. vodu za krst, polaganje ruku za potvrdu, prilike kruha i vina za sv. Pričest, ulje za posljednje pomazanje i t. d.

Ti vidljivi znakovi imaju svoju nutarnju snagu, a to je nevidljiva milost i nutarnje posvećenje, koju daju pojedini sakramenti. Tako nam krst oprašta istočni grijeh i sve druge grijehe, što ih je čovjek možda učinio prije krštenja; potvrda nam daje Duha Svetoga; presv. Oltarski sakramenat daje nam Tijelo i Krv Isusa Krista duši za hranu; pokora oprašta grijehe, koje smo učinili poslije krštenja; posljednja pomast daje bolesnicima milost za korist duše i tijela; sveti red daje nam biskupe i svećenike; ženidba nam daje dobre roditelje.

9. Koliko je svetih sakramenata naredio Isus Krist?

Isus Krist naredio je sedam svetih sakramenata: 1. krst, 2. potvrda, 3. presv. oltarski sakramenat, 4. pokora, 5. posljednja pomast 6. sveti red, 7. ženidba.

Primjena: Sv. Terezija od Djeteta Isusa je u 24 godine svoga života vojevala boj protiv grijeha, da sačuva u sebi milost Božju. To je ona postigla osobito time, što je od najranije svoje mladosti **dostojno primala svete sakramente**. Takvim primanjem svetih sakramenata pobijedila je napasti i nakon blažene smrti postigla je veliku slavu na nebu.

Sv. Terezija neka ti bude uzor za revno i dostojno primanje svetih sakramenata.

SAKRAMENAT KRSTA

Prije svoga uzašašća na nebo reče Isus svojim apostolima: »Idite po svem svijetu i propovijedajte evanđelje svakomu stvorenju. Koji uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se, a koji ne uzvjeruje, osudit će se.« (Marko 16, 16).

10. Koji je sakramenat najpotrebniji za spas?
Za spas je najpotrebniji sakramenat krsta.

11. Koje grijeha oprašta sakramenat krsta?
Sakramenat krsta oprašta istočni grijeh i sve grijeha, što ih je čovjek možda učinio prije krštenja.

12. Koju milost dobivamo u sakramentu krsta?

U sakramentu krsta dobivamo posvećujuću milost i postajemo djeca Božja.

13. Kako se podjeljuje sakramenat krsta?

Sakramenat krsta podjeljuje se ovako: Kršteniku se polijeva glava vodom i ujedno se iz-

~~šteniku se polijeva glava vodom i ujedno se izgovaraju Kristove riječi: »Ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.«~~

Krsti obično svećenik, i to župnik ili njegov zamjenik. U nuždi smije krstiti svaki čovjek bez razlike, ako ima nakanu krstiti i ako upotrijebi vodu i riječi krštenja onako, kako to određuje Crkva.

Krst bilježi dušu neizbrisivim biljegom; s toga se krst smije primiti samo jednomput u životu.

Primjena: Svećenik, koji nas je krstio, zapisao nam je ime u knjigu krštenih. Tako smo ubilježeni kao djeca katoličke Crkve. Budi Bogu zahvalan za tu veliku milost. Pazi, da se nikada ne iznevjeriš obećanju, što si ga Bogu dao na sv. krštenju. Zazivaj u pomoć i slavi onoga sveca, čije si ime primio(la) na svetom krštenju, i nastoj živjeti po njegovu svetom primjeru.

POTVRDA

U Djelima apostolskim čitamo, kako je đakon Filip otišao u grad Samariju, gdje je naučavao ljude. Mnogi su od njih vjerovali u Isusa Krista i pokrstili se. To su čuli apostoli u Jerusalimu, pa su onamo poslali Petra i Ivana, da pokrštenima dijele Duha Svetoga. A kad su na krštene položili ruke, primili su Duha Svetoga, koji ih je okrijepio u vjeri. Tako su apostoli podjeljivali sakrament potvrde.

Vlast podjeljivati svetu potvrdu prešla je od apostola na biskupe.

Svaki potvrđenik treba da dobije od svoga dušobrižnika potvrđnu cedulju. Potvrđenik neka donese tu cedulju sa sobom na dan potvrde.

Svaki potvrđenik ima svoga kuma, koji treba da je katoličke vjere i da je već sam potvrđen.

14. Što je potvrda?

Potvrda je sakrament, u kojem se potvrđeniku polaganjem ruku, mazanjem svetom krizmom i molitvom daje Duh Sveti.

Sveto ulje, kojim biskup maže čelo potvrđenika, zove se krizma, a blagosilja ga biskup na Veliki Četvrtak.

15. Koju osobitu milost daje nam Duh Sveti u sakramentu potvrde?

U sakramentu potvrde daje nam Duh Sveti osobitu milost, da možemo svoju vjeru stalno priznavati i po njoj živjeti.

16. Kako se podjeljuje potvrda?

Potvrda se podjeljuje ovako: Biskup polaže ruke na onoga, koji se potvrđuje, moli nad njim, i čini mu na čelu svetom krizmom znak križa govoreći: »Znamenujem te znakom križa i potvrđujem te krizmom spasenja. U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.«

17. Koliko puta se može primiti sakrament potvrde?

Sakrament potvrde može se primiti samo jedamput u životu, jer obilježava dušu neizbrisivim biljegom.

Primjena: Po sakramentu krsta postao si dijete Božje, a po sv. potvrđi postaješ borac za kraljevstvo Božje. Cijeni tu čast i dostojanstvo, i bori se odlučno za spasenje svoje duše. Zazivaj često Duha Svetoga; moli pobožno za sedam darova njegovih, i obećaj vjernost katoličkoj Crkvi.

PRESVETI OLTARSKI SAKRAMENAT

Na posljednjoj večeri dao je Isus ljudima svoje presveto Tijelo i Krv duši za hranu. Kad je došao taj presveti čas, uze Isus kruh u svoje svete ruke, blagoslovi ga, prelomi, dade učenicima i reče: »Uzmite i jedite, ovo je tijelo moje.« Zatim uze kalež s vinom, blagoslovi ga, dade im i reče: »Pijte iz njega svi, jer je ovo krv moja. To činite na moj spomen.« Tako je Isus naredio Presveti Oltarski sakrament i sv. Misu.

18. Što je Presveti Oltarski sakrament?

Presveti Oltarski sakrament je pravo Tijelo i prava Krv Isusa Krista pod prilikama kruha i vina našoj duši za hranu.

19. Što je sveta Misa?

Sвета Misa je nekrvna žrtva Novoga zavjeta, u kojoj se Isus Krist pod prilikama kruha i vina neprestano prikazuje svomu nebeskomu Ocu.

20. Što primamo u svetoj Pričesti?

U svetoj Pričesti primamo Tijelo i Krv Gospodina našega Isusa Krista duši za hranu.

21. S kim se najuže združujemo kod sv. Pričesti?

Kod sv. Pričesti združujemo se najuže s Isu-

som Kristom, Bogom i Spasiteljem svojim. To je najveća milost Božja.

22. Koje još milost daje sveta Pričest?

Sveta Pričest umnožava posvećujuću milost, oprašta male grijehe i čuva od smrtnih; daje pomoć za dobra djela i tako nam osigurava život vječni.

23. S kakvom dušom treba pristupiti svetoj Pričesti?

Svetoj Pričesti treba pristupiti s čistom dušom, to jest u posvećujućoj milosti.

Primjena: U dnevnim svojim poslovima ne zaboravi na Gospodina! Kad te vodi put kraj crkve, sjeti se, da je Gospodin u crkvi, koji te je otkupio svojom mukom i smrću. Ne zaboravi ni to, da o njemu ovisi sva tvoja sreća i sav tvoj napredak.

Ne zanemari nikada sv. Misu na nedjelje i zapovjedne blagdane. Pristupaj češće i k sv. Pričesti; a ako to ne možeš, a ti barem zaželi, da Isus dođe u tvoje srce. (To je duhovna pričest).

Ako si se pričestio, ne izlazi iz crkve, dok ne izmoliš molitve poslije sv. Pričesti.

SAKRAMENAT POKORE

Isus je učinio sve, što je bilo potrebno, da nas otkupi i spasi. Čim je uskrsnuo od mrtvih, još je isti dan rekao apostolima: »Primite Duha Svetoga! Kojima oprostite grijehe, oprostit će im se, a kojima zadržite, zadržat će se.« Tako je Isus naredio sakramenat pokore ili sv. ispovijed.

24. Što je sakrament pokore?

Sakrament pokore je sakrament, u kojem biskupi i svećenici mjesto Boga opraštaju grijeh.

25. Mogu li se svi grijesi oprostiti u sakramentu pokore?

U sakramentu pokore mogu se oprostiti svi grijesi, koji su učinjeni poslije krštenja.

26. Što moramo razmišljati prije ispovijedi?

Prije ispovijedi moramo razmišljati, što smo sagriješili: to jest ispitati svoju savjest.

Lako se možemo sjetiti svojih grijeha, ako se ispitujemo prema Božjim i crkvenim zapovijedima. Kod velikih ili smrtnih grijeha ispitaj se i za broj grijeha, koliko puta si ih učinio.

27. Što moramo u sebi pobuditi, da nam Bog oprostí grijeh?

Da nam Bog oprostí grijeh, moramo u sebi pobuditi pokajanje.

28. Što će reći pokajati se?

Pokajati se reći će žaliti i mrziti na učinjene grijeh.

Bez pokajanja Bog nikomu ne oprašta grijeh!

29. Što moramo odlučiti prije ispovijedi?

Prije ispovijedi moramo odlučiti, da ćemo se popraviti i da ne ćemo više griješiti.

Kad razmisliš svoje grijeh, pokaješ se i odlučiš popraviti se, pristupi k svetoj ispovijedi.

ISPOVIJEDAJ SE ISKRENO!

30. Što znači ispovjediti se?

Ispovjediti se znači: skrušeno kazati učinjene grijehe svećeniku, da nas od njih odriješi.

31. Kako se počinje ispovijed?

Ispovijed se počinje ovako: »Skrušeno ispovijedam svoje grijehe, koje sam učinio(la) od...«

Možeš kazati i ovako: »Ispovijedam se Bogu svemogućemu i tebi, oče.«

Pošto si rekao svoje grijehe, pažljivo slušaj pouku i pokoru, koju ti ispovjednik zada.

32. Kako se završuje ispovijed?

Ispovijed se završuje ovako: »Kajem se od svega srca, što sam uvrijedio(la) Boga, najveće i najmilije dobro. Mrzim na sve svoje grijehe i tvrdo odlučujem, da ću se popraviti i da ne ću više griješiti.«

33. Što moramo izvršiti poslije ispovijedi?

Poslije ispovijedi moramo izvršiti onu pokoru, koju nam je zadao ispovjednik.

Zadovoljštinu ili pokoru činimo i onda, kad strpljivo podnosimo sve nevolje, koje nas stizavaju u životu.

Primjena: Bog je neizmjereno milosrdan. Bog rado oprašta, pa i najveće grijehe, samo ako smo spremni iskreno se ispovjediti, skrušeno se pokajati i popraviti. Revno izvrši pokoru, koju ti je ispovjednik zadao, ali nastoj, da i dragovoljnim pokorama što više

zadovoljiš pravdi Božjoj za učinjene prestupke svoga života.

OPROŠTENJE

Svakim grijehom zaslužujemo vremenite kazne, koje nam Bog oprašta dijelom u sakramentu pokore, a dijelom ih oprašta, ako izvršimo neka dobra djela, koja je Crkva odredila, da se dobije oprostjenje. Takva su dobra djela na primjer: molitva, pohod crkve, sveta ispovijed i Pričest; zatim upotrebljavanje blagoslovljenih predmeta (kao križića, medaljica, krunicе i t. d.), zatim vršenje nekih pobožnosti kao: križnoga puta i t. d.

34. Što je oprostjenje?

Oprostjenje je otpuštenje vremenitih kazna, koje nam Crkva daje izvan sakramenta pokore.

Oprostjenja imaju svoju moć od neizmjernih zasluga Isusa Krista, zatim od zasluga bl. Djevice Marije i svetih.

Potpuno je oprostjenje, kad nam se opraštaju sve vremenite kazne, koje smo zaslužili za svoje grijehе; a nepotpuno je oprostjenje, kad nam se oprašta samo jedan dio vremenitih kazna.

Potpuno oprostjenje, što ga Sv. Otac Papa podjeljuje svake 25. godine, zove se jubilejsko oprostjenje.

U molitvenicima nalaze se mnoge molitve, koje je Crkva nadarila velikim oprostjenjima. Tako na pr., tko pobožno izmoli Litanije Imena Isusova, ili Litanije Srca Isusova, ili Litanije Lauretanske, dobiva svaki put 7 godina oprostjenja vremenitih kazni, koje

bi netko morao trpjeti za svoje grijehе bilo ovdje na zemlji, bilo na drugom svijetu u čistilištu. Tko pobožno izmoli molitvu »Anđeo Gospodnji«, dobiva svaki put oprostеnje od deset godina; a tko skrušenim srcem izvrši pobožnost »Križnoga puta«, dobiva potpuno oprostеnje svih vremenitih kazni.

35. Možemo li oprostеnje namijeniti komu drugomu?

Oprostеnje ne možemo namijeniti nikomu drugomu, već jedino sebi i dušama u čistilištu.

Primjena: Nastoj, da točno izvršiš sve, što je Crkva odredila za dobivanje oprostеnja. Što više otplatiš od duga, kojim si se zadužio kod Gospodina Boga svojim grijesima, to će ti manje ostati za prekgrobno trpljenje u čistilištu.

Pomozi oprostеnjima i svojim milim pokojnicima. Sjeti se i svih duša u čistilištu, a napose prikaži nekoja oprostеnja i za one duše, za koje se nitko ne moli. Kako će ti zahvalne biti te duše, ako im pomogneš, da se što prije oslobode čistilišta. One će te osobito zagovarati pred Božjim prijestoljem.

POSLJEDNJA POMAST

Isus se za svog zemaljskog života mnogo skrbio za bolesnike. I apostolima je naložio, da idu k bolesnicima i da ih pomazuju uljem. I apostoli su pošli i propovijedali svima, da čine pokoru, a bolesnike su mazali uljem i mnogi su ozdravili.

Napokon je Isus za bolesnike naredio i posebni sakrament, koji je po apostolu Jakobu preporučен i

proglašen ovim riječima: »Boluje li tko među vama, neka dozove svećenike Crkve, i neka mole nad njim i mažu ga uljem u ime Gospodnje. I molitva vjere spasit će bolesnika i podignut će ga Gospodin, i ako je u grijesima, oprostit će mu se.« (Jak. 5, 14—15).

36. Što je posljednja pomast?

Posljednja pomast je sakrament naređen za bolesnike na korist duše, a višeput i tijela.

Posljednja pomast koristi duši i tijelu. Dušu jača u muci i napastima, osobito u smrtnoj borbi, oprašta grijehe. Tijelu koristi tako, da višeput olakšava bolove, a daje i zdravlje, ako je to za spas duše.

Sveto ulje, kojim svećenik maže bolesnika, zove se bolesničko ulje, a blagosilja ga biskup na Veliki Četvrtak.

37. Tko može primiti posljednju pomast?

Posljednju pomast može primiti svaki kršćanin, koji je došao k razumu, a teško je bolestan.

Posljednju pomast treba da primi bolesnik, ako je moguće, dok je još kod svijesti.

Posljednja pomast može se primiti u svakoj teškoj bolesti jedamput, pa i u istoj bolesti može se opet primiti, ako bolest dugo traje, i ako je nastala nova pogibao.

Primjena: Ako tebi ili komu drugomu u kući pošalje dragi Bog tešku bolest, nemoj odugovlačiti do posljednjega časa, da pozoveš svećenika u kuću. Svećenik će donijeti u kuću Isusa, da ti pomogne svetim

sakramentima ispovijedi, Pričesti i posljednje pomasti.

Rado idi po svećenika, ako te pošalju ili zamole.

SVETI RED

Isus je između svojih učenika izabrao dvanaestoricu, koje je nazvao apostolima, što znači poslanici. Na posljednjoj večeri dao im je vlast pretvarati kruh i vino u Tijelo i Krv njegovu. Na dan uskrsnuća dao im je vlast opraštati grijeh; a prije svoga uzašašća reče im: »Idite i naučavajte sve narode i krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.« Tako je Isus dao apostolima svećeničku vlast i milost ili sveti red.

38. Što je sveti red?

Sveti red je sakramenat, kojim se podjeljuje svećenička vlast i milost.

Ta vlast, koju je Isus dao apostolima, prelazi na biskupe i svećenike.

39. Koju osobitu vlast imaju biskupi i svećenici?

Biskupi i svećenici imaju osobitu vlast: pretvarati kruh i vino u Tijelo i Krv Isusovu, zatim opraštati grijeh i naučavati nauk Kristov.

40. Čemu nam daje Isus biskupe i svećenike?

Biskupe i svećenike daje nam Isus, da nas vode u život vječni.

Biskupi i svećenici, koji su pod vrhovnim poglavarom, Svetim Ocem Papom, jesu naši crkveni ili duhovni poglavari.

Svećenici mogu postati samo dobri kršćanski mla-

dići, koji osjećaju u sebi, da ih Bog zove u tu svetu službu.

Primjena: Po svom namjesniku, Svetomu Ocu Papi, šalje nam Isus biskupe i svećenike, da nas naučavaju u katoličkoj vjeri i da nas vode u nebo. Molli Boga, da pozove što više dobrih mladića u svetu svećeničku službu.

ZENIDBA

Kad je Bog stvorio prve ljude Adama i Evu, blagoslovi ih i reče: »Rađajte se i množite se i napunite zemlju.«

Zenidbu je Isus uzvisio na čast svete tajne ili sakramenta.

41. Što je ženidba?

Zenidba je sakramenat, kojim se podjeljuje roditeljska vlast i milost.

42. Tko je naredio ženidbu?

Zenidbu je naredio sam Bog u raj u zemaljskom, a Isus ju je uzvisio na sakramenat.

43. Kako dugo traje ženidbena veza?

Zenidbena veza traje do smrti muža ili žene.

44. Što je mješovita ženidba?

Mješovita ženidba jest ona, u kojoj je jedna stranka katolička, a druga kršćansko-nekatolička.

Primjena: Dobra obitelj je rasadište, iz kojeg proizlazi bolje potomstvo. Spas čovječanstva započinje u obitelji. Molli Boga svaki dan za svoje roditelje; a kad ostare, pomaži ih koliko možeš.

ZAVRŠETAK

Kad je neki mladić jednom zapitao Isusa, što mu je činiti, da postigne život vječni, reče mu Isus: »Ako hoćeš da uđeš u život, drži zapovijedi.« A prije svoga uzašašća na nebo rekao je Isus apostolima: »Tko bude vjerovao i pokrstio se, spasit će se, a tko ne bude vjerovao, osudit će se.«

Ovim riječima zacrtao nam je Isus puteve, koji nas vode u našu vječnu domovinu, u kraljevstvo nebesko.

45. Što treba činiti, da dobijemo život vječni?

Da dobijemo život vječni treba vjerovati, što je Bog objavio; držati, što je Bog zapovjedio; primati svete sakramente i Bogu se moliti.

Budemo li to činili, postići ćemo svoju konačnu svrhu, radi koje smo na svijetu.

46. Zašto smo na svijetu?

Na svijetu smo zato, da Boga spoznamo, ljubimo, služimo i tako u nebo dođemo.

Primjena: U Svetom Pismu govori sam Gospodin Bog: »Naredbe, koje ti ja dajem, neka budu u tvom srcu; ti ih imaš kazivati svojim sinovima i razmišljati o njima i sjedeći u svojoj kući i idući putem i kad ideš spavati i kad ustaješ. Drži zapovijedi Gospodina Boga i naredbe, koje ti je dao, i čini, što je ugodno i dobro pred očima Gospodnjim.« (V. Mojs. 6, 3). A u posljednjoj knjizi Svetoga Pisma kaže Isus: »Budi vjeran do smrti i dat ću ti krunu života.« (Otkriv. 2, 10).

ZNAMENJE SVETOGA KRIŽA

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.

OČE NAŠ

Oče naš koji jesi na nebesima, / sveti se ime Tvoje. / Dođi kraljevstvo Tvoje. / Budi volja Tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji. / Kruh naš svagdašnji daj nam danas. / I otpusti nam duge naše, kako i mi otpuštamo dužnicima našim. / I ne uvedi nas u napast, / nego izbavi nas od zla. Amen.

ZDRAVO, MARIJO.

Zdravo, Marijo, milosti puna, / Gospodin s Tobom; / blagoslovljena Ti među ženama, / i blagoslovljen plod utrobe Tvoje, Isus. / Sveta Marijo, Majko Božja, / moli za nas grešnike / sada i na čas smrti naše. Amen.

SLAVA OCU.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. / Kako bijaše na početku, tako i sada, i vazda, i u vijeke vjekova. Amen.

VJEROVANJE APOSTOLSKO.

Vjerujem u Boga, Oca svemogućega, / Stvoritelja neba i zemlje. / I u Isusa Krista, Sina njegova jedino-
ngoa, Gospodina našega, / koji je začet po Duhu Svetom, rođen od Marije Djevice, / mučen pod Poncijem Pilatom, raspet, umro i pokopan; / sašao nad pakao; treći dan uskrsnuo od mrtvih; / uzašao na nebesa, sjedi o desnu Boga Oca svemogućega; / odonud će doći suditi žive i mrtve. / Vjerujem u Duha Svetoga, / svetu Crkvu, ~~katoličku~~ / općinstvo svetih, / oprostnje grijeha, / život vječni. Amen.

DESET ZAPOVLJEDI BOŽJIH.

1. Ja sam Gospodin Bog tvoj; nemaj drugih bogova uz mene. /
2. Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud. /
3. Spomeni se, da svetkuješ dan Gospodnji. /
4. Poštuj oca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji. /
5. Ne ubij. /

6. Ne sagriješi bludno. /
7. Ne ukradi. /
8. Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga.
9. Ne poželi žene bližnjega svoga. /
10. Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga. /

PET ZAPOVIJEDI CRKVENIH.

1. Svetkuj zapovjedne blagdane. /
2. Slušaj pobožno svetu Misu u nedjelju i u ostale zapovjedne blagdane. /
3. Posti zapovjedne poste, i u određene dane ne mrsi. /
4. Svake se godine najmanje jedamput ispovjedi, / i o Uskrsu se pričesti. /
5. Ne svadbuj svečano u zabranjeno vrijeme.

SEDAM SVETIH SAKRAMENATA.

1. Krštenje. 2. Potvrda. 3. Presveti Oltarski Sakrament. 4. Pokora. 5. Posljednje pomazanje. 6. Sveti red. 7. Zenidba.

SEDAM GLAVNIH GRIJEHA.

1. Oholost. 2. Skupost. 3. Bludnost. 4. Zavist. 5. Neumjerenost u jelu i pilu. 6. Srditost. 7. Lijenost.

ŠEST GLAVNIH ISTINA KRŠĆANSKIH.

1. Samo je jedan Bog. /
2. Tri su božanske osobe. /
3. Bog je sve stvorio, sve uzdržava i upravlja. /
4. Sin je Božji čovjekom postao i smrću nas svojom na križu otkupio. /
5. Bog dobro vijekom nagrađuje, a zlo vijekom kazni. /
6. Milost je Božja potrebna za spasenje.

DUŽNOSTI KRŠĆANSKE.

- Prva: Kloni se zla duhovnoga ili grijeha. /
 Druga: Čini dobro, ili: drži zapovijedi Božje i živi kreposno.

TRI BOGOSLOVSKE KREPOSTI.

1. Vjera. 2. Ufanje. 3. Ljubav.

DJELO VJERE.

Vjerujem u Te, Bože moj, / da si jedan jedini bo-
žanstvom, a troj osobama, / Otac, Sin i Duh Sveti. /
Vjerujem, da je druga osoba, Sin Božji, krepošću Du-
ha Svetoga, čovjekom postao, / rodio se i sve nas
otkupio; / i da će doći suditi žive i mrtve; / da će
dobre naplatiti slavom nebeskom, / a grešnike kazniti
mukama paklenim. / Vjerujem nadalje sve ono, što
vjeruje i vjerovati uči sveta Mati Crkva rimokatolič-
ka. / A sve to vjerujem zato, / što si to navijestio Ti,
Bože, / koji si neizmjerne mudrost i vjekovita istina, /
koji ne možeš prevariti niti prevaren biti, jer sve znaš
i vidiš. / O Bože, umnoži vjeru moju!

DJELO UFANJA.

Ufam se u Te, o premilostivi Bože moj, / da ćeš mi
po zaslugama muke i smrti Isusove / i po mojim do-
brim djelima, s pomoću Tvojom učinjenim, / opro-
stiti sve grijehe i dati slavu nebesku. / A to se ufam
zato, / što Ti, Bože svemogući, dati možeš, što si obe-
ćao, / i u obećanju si svojem stalan i vjeran. / O Bože,
učvrsti ufanje moje!

DJELO LJUBAVI I SKRUŠENJA.

Ljubim Te, o Bože moj, svim srcem i dušom svo-
jom nada sve, / i više nego samoga sebe; / jer si Ti
sam po sebi svake ljubavi dostojan, / i poradi Tebe
ljubim bližnjega svoga kao samoga sebe. / O Bože, u-
žezi ognjem ljubavi svoje srce moje, / te iz ove go-
ruče prema Tebi ljubavi jako se kajem, / što sam
ikada uvrijedio Tebe, neizmjereno dobro. / Mrzim na
sve grijehe života svoga, / i to većma nego na ikoje
drugo zlo. / O da Te nijesam nikada uvrijedio! / Tvr-
do odlučujem, da ću se čuvati svakoga grijeha, / te
volim umrijeti, nego ikojim grijehom, / osobito smrt-
nim, uvrijediti Tebe, najveće dobro. / A sve ću poči-
njene grijehe po milosti Tvojoj iskreno ispovjediti i
dostojnu za njih pokoru učiniti. / Smiluj mi se dakle,
o svemogući Isuse, / i budite mi na pomoć, milostiva
Marijo i sveti Josipe! Amen.

ČETIRI POSLJEDNJE STVARI ČOVJEKA.

Smrt, sud, pakao i kraljevstvo nebesko. / — »U svim djelima svojim spomeni se posljednjih svojih stvari, / pa ne ćeš nikada sagriješiti« (Crkv. 7, 40).

ANĐEO GOSPODNJI.

Anđeo Gospodnji navijestio Mariji,

I ona začela po Duhu Svetom.

Zdravo, Marijo i t. d.

Evo službenice Gospodnje.

Neka mi bude po riječi tvojoj.

Zdravo, Marijo i t. d.

I riječ tijelom postala.

I prebivala među nama.

Zdravo, Marijo i t. d.

Sveć.: Moli za nas, sveta Bogorodice!

Puk: Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se. Milost svoju, molimo Te, Gospodine, ulij u duše naše, da mi, koji smo po anđelovu navještenju spoznali utjelovljenje Krista, Sina Tvoga, po mucij Njegovoj i križu k slavi uskrsnuća privedeni budemo. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Tri puta: Slava Ocu...

(U uskrsno vrijeme, t. j. od Velike subote na večer pa do uoči Presv. Trojstva, moli se mjesto »Anđeo Gospodnji« stojeći ovo:)

KRALJICE NEBA, RADUJ SE.

Kraljice neba, raduj se, Aleluja.

Jer koga si bila dostojna nositi, Aleluja.

Uskrsnu, kako je rekao, Aleluja.

~~Uskrsnu, kako ju rekao, Aleluja.~~

Moli za nas Boga! Aleluja.

Raduj se i veseli se, Djevice Marijo, Aleluja.

Jer uskrsnu Gospodin uistinu. Aleluja.

Pomolimo se. Bože, koji si se dostojao razveseliti svijet uskrsnućem Sina svoga, Gospodina našega Isusa Krista; daj, molimo Te, da po Njegovoj Majci, Djevici Mariji, postignemo radosti vječnoga života. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.